

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 19. juuli 2023
(OR. en)

12048/23

RECH 362
COMPET 778
IND 408
MI 646
EDUC 324
TELECOM 234
ENER 453
ENV 880
AGRI 416
TRANS 320
SAN 466

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	19. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 457 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE ELi missioonid kaks aastat hiljem: edusammude hindamine ja edasine tegevus

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 457 final.

Lisatud: COM(2023) 457 final

Brüssel, 19.7.2023
COM(2023) 457 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

ELi missioonid kaks aastat hiljem: edusammude hindamine ja edasine tegevus

{SWD(2023) 260 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

ELi missioonid kaks aastat hiljem: edusammude hindamine ja edasine tegevus

1. UUS VAHEND PROGRAMMIS „EUROOPA HORISONT“

EL seisab kiirete muutuste ja mitmesuguste ohtude, aga ka võimaluste kontekstis silmitsi enneolematute väljakutsetega. Selleks et vastata neile väljakutsetele, mille hulka kuuluvad Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, kliimamuutuste mõju, keskkonnaseisundi halvenemine, tervisealased hädaolukorrad, demograafiline surve ja kasvav ebavõrdsus, on tungivald vaja uuenduslikke lahendusi. ELi suutlikkusest nende väljakutsetega toime tulla sõltub meie ühine tulevik, aga ka see, kuidas tajutakse meie demokraatliku süsteemi tõhusust ja väärtusi.

Missioonipõhine avalik poliitika on uudne ja paljutöötav lähenemisviis ühiskondlike probleemide lahendamisele. Selle raames seatakse konkreetsed kaugeleaatavad, kuid siiski saavutatavad eesmärgid ning suunatakse avaliku ja erasektori ressursse, teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud tööd ning üldsuse kaasamist nii, et need eesmärgid kindlaksmääratud aja jooksul saavutada. See lähenemisviis pakuti esmakordselt välja ELi teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamisprogrammis „Euroopa horisont“¹ programmi vahendite laiendatud kogumi osana.

ELi missioonid tuginevad tavapärasele teadus- ja uuendustegevusele ning täiendavad seda mitmel ainulaadsel viisil. Nende eesmärk on saavutada konkreetseid ja käegakatsutavaid ühiskondlikke tulemusi, samas kui enamik muid vahendeid on suunatud teaduslikule ja/või majanduslikule mõjule. Lisaks sellele, et missioonide raames pakutakse teadus- ja uuendustegevusele rahalist toetust, on nad seotud ka asjakohaste regulatiivsete ja poliitiliste aspektidega. Neil on pikad, kümne aasta pikkused ajakavad, mis on siiski fikseeritud. See võimaldab jõupingutusi keskendada ja kiiremini eesmärkideni jõuda. Missioonide raames pööratakse suurt tähelepanu sellele, et kodanikud ja sidusrühmad oleksid algusest peale kaasatud; seega on missioonide elluviimise lahutamatuks osaks tehnoloogia omaksvõtt ja kaasavus. Kuigi missioonide aluseks on teadus- ja uuendustegevus, minnakse nende raames alus- ja rakendusuuringutest kaugemale. Eesmärk on läheneda innovatsioonile (sh sotsiaalsele ja organisatsioonilisele innovatsioonile) laiemalt ning väärtustada olemasolevaid teadmisi, sidudes omavahel kõik programmi „Euroopa horisont“ tegevused. Missioonide raames ei kirjutata ette, milliste vahendite abil missiooni eesmärgid tuleb saavutada. See asjaolu muudab missioonid valdkonnaüleseks ja eeldab terviklikku lähenemisviisi, mis loob koostöötamise ja vastastikust täiendavust lahenduste väljatöötamisel ja kasutuselevõtmisel.

---

¹ Vt programmi „Euroopa horisont“ loomist käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määruse (EL) 2021/695 põhjendus 2.

Programmi „Euroopa horisont“ raames on määratletud viis missioonivaldkonda, kus probleeme saaks tõhusalt lahendada missioonipõhise lähenemisviisi abil. Need valdkonnad on järgmised: kliimamuutustega kohanemine, sealhulgas ühiskondlikud muutused; vähktõbi; ookeanide, merede, ranniku- ja maismaavete hea seisund; kliimaneutraalsed ja arukad linnad ning mulla seisund ja toit. Komisjon on seni käivitanud viis ELi missiooni,² tuginedes vastavate missiooninõukogude aruannetele, milles hinnati tehnoloogilise ja sotsiaalse innovatsiooni küpsust asjaomastes valdkondades. Iga missiooni jaoks koostati üksikasjalik missiooni rakenduskava, kasutades lähtepunktina programmi „Euroopa horisont“ õigusliku aluse missioonikriteeriume.

Programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas määruses³ nõutakse ELi missioonide hindamist hiljemalt 2023. aastal. Hindamine hõlmab nii üksikuid missioone kui ka missioonide vahendit tervikuna, samuti missioonivaldkondade läbivaatamist. Käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud hindamise tulemused ja iga missiooni „enesehindamine“, mille aluseks on järgmised kriteeriumid:

- ambitsioonikas, kuid realistlik missiooni eesmärk;
- lisaväärtus;
- teadus- ja innovatsioonisisu;
- rakendamise teostatavuse, mõõdetavuse ja ajalise piiratuse tagamine;
- omaksvõtu tagamine;
- eelarve;
- kodanike ja sidusrühmade kaasamine;
- edusammud, saavutused ja vahe-eesmärgid.

Valikuprotsessi hindamise tulemusena tehti kindlaks ka lüngad ja algatati arutelu võimaluse üle käivitada viies nimetatud valdkonnas täiendavaid missioone. Käesolevas teatises esitatakse ELi missioonide põhjaliku hindamise peamised tulemused ja visandatakse edasine tegevus selle vahendi rakendamisel.

2. SENISED PEAMISED SAAVUTUSED

Vähem kui kaks aastat pärast rakendamise algust on viis praegust ELi missiooni nii individuaalselt kui ka kollektiivselt oma potentsiaali tõestanud. Käesolevas jaos esitatakse ülevaade kõigi viie praeguse missiooni hindamise käigus kindlaks tehtud peamistest saavutustest ning antakse üldine hinnang saadud positiivsetele kogemustele. Järgmises jaos keskendutakse kindlaks tehtud puudustele ja pakutakse välja meetmed nende kõrvaldamiseks ning missioonide edasiarendamiseks ja täiustamiseks järgnevatel aastatel.

2.1. Kliimamuutustega kohanemine

---

² COM(2021) 609 final.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021), artikli 8 lõige 5 ja artikkel 11.

Missiooni eesmärk on **toetada vähemalt 150 Euroopa piirkonda 2030. aastaks kliimamuutustele vastupanuvõime saavutamisel**. Missioon töötati välja paralleelselt kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegiaga⁴ ja see on seotud strateegia eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimamuutustele vastupanuvõimeline Euroopa. Selle eesmärk on toetada kliimamuutustega kohanemise kiirendamist ja käivitada Euroopas põhjalikud muutused, aidates kaasa süsteemsemale poliitikakujundamisele, mis põhineb uusimatel teadusuuringute ja innovatsiooni käigus väljatöötatud andmetel, teadmistel ja tehnoloogilistel lahendustel.

Piirkondlikele ja kohalikele omavalitsustele antav abi hõlmab otsest toetamist ja teadmistele juurdepääsu hõlbustamist kolme eesmärgi kaudu: 1) paremini mõista **kliimariske**, mis piirkondi ja kohalikke omavalitsusüksusi praegu ja edaspidi mõjutavad; 2) määrata kindlaks **võimalused kliimamuutustele vastupanuvõime saavutamiseks vähemalt 150 piirkonnas**, katsetades erinevaid tulevikustsenaariume; ning 3) suurendada **vastupanuvõimet vähemalt 75 suuremahulise näidisprojekti abil**.

Alates missiooni käivitamisest 2021. aasta septembris on **missiooni harta allkirjastanud 308 piirkondlikku ja kohalikku omavalitsust**, mis näitab selget poliitilist tahet teha tööd missiooni eesmärkide saavutamiseks. 2023. aasta jaanuaris alustasid tegevust **missiooni rakendamise platvorm**, mis pakub piirkondadele tehnilist abi, ja **missiooni praktikakogukond**. Koos Euroopa Investeerimispannaga hakati tegema piirkondadega koostööd, et **teha kindlaks rahastamiskõlblikud kohanemisprojektid**. Koostöös Teadusuuringute Ühiskeskusega ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi kliimaalase teadmis- ja innovaatikakogukonnaga töötatakse välja **uuendusliku kohanemise meetodeid**, tuginedes arukale spetsialiseerumisele ja piirkondliku innovatsiooni partnerlustele.

Esimeste programmi „Euroopa horisont“ missiooni projektide raames aidatakse kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel viia läbi kliimarisikide ja haavatavuse hindamisi, tutvustatakse **uuenduslikke lahendusi** (nt **tulvakindlad hooned, põuakindlamad kultuurid** ja uuenduslikud **kindlustustooted**) või toetatakse kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kodanike kaasamisel. Näidisprojektidele, mis vastavad valikukriteeriumidele, kuid mille elluviimist ei saa prioriteediks seada, antakse **kvaliteedimärgis**, et hõlbustada nende rakendamist muude rahastamisprogrammide raames.

2.2. Vähktõbi

Vähiuuringute missiooni üldeesmärk on **parandada 2030. aastaks rohkem kui kolme miljoni inimese elu** tänu vähktõve ennetusele ja ravile, millest saavad kasu vähahaiged, sh nende pereliikmed, kuna eluiga pikeneb ja elukvaliteet pareneb. Missioonil on neli erieesmärki: 1) paremini mõista vähktõbe, 2) parandada ennetust, sealhulgas sõeluuringute ja varajase avastamise abil, 3) parandada diagnoosimist ja ravi ning 4) parandada patsientide ja nende perekondade elukvaliteeti.

---

4 COM(2021) 82 final.

Vähiuuringute missioon hõlmab suurt osa ELi investeeringutest vähktõvega seotud teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning sellel on oluline roll vähktõvevastase võitluse kava ja paljude selle põhimeetmete edukas elluviimises tugeva Euroopa terviseleidu raames. Teadusuuringute ja innovatsiooni ning tervishoiupoliitika integreerimise hõlbustamiseks töötati vähiuuringute missiooni ja **Euroopa vähktõvevastase võitluse kava**⁵ algusest peale välja koos. Nende eesmärgid on omavahel kooskõlas; samuti on lepitud kokku üksteist täiendavates juhtalgatustes ja pandud paika ühine juhtimine.

ELi tasandil on vähiuuringute missioon ja vähktõvevastase võitluse kava edendanud **uut dialoogi liikmesriikidega** vähktõve teemal ning ajendanud tervishoiu- ja teadusministeeriume tegema koostööd rahvatervise eksperdirühma **vähktõve allrühmas**⁶. Seeläbi luuakse sobiv keskkond selleks, et poliitika kujundamisel võetaks süstemaatiliselt arvesse teadusuuringute tulemusi. Tänu vähiuuringute missioonile kaasati varakult rahvatervise eksperdirühm, kes aitas koostada **nõukogu ajakohastatud soovitusi vähktõve sõeluuringute kohta**,⁷ mille kohaselt tuleks sõeluuringuid rinna-, kolorektaal- ja emakakaelavähi kõrval laiendada ka eesnäärme-, kopsu- ja maovähile. Rakendades seda integreeritud lähenemisviisi tervishoiu- ja teaduspoliitikale, hakkavad vähiuuringute missiooni raames hiljuti loodud **riiklikud keskused** edendama valdkondadevahelist dialoogi vähktõve ennetuse ja tõrje riiklike sidusrühmadega.

Missioonil on keskne roll **Euroopa vähiuuringute andmekeskuse UNCAN.eu** arendamisel, mis võimaldab teadlastel analüüsida teadus-, tervise- ja muid asjakohaseid andmeid enneolematu ulatuses, samuti andmete usaldusväärsuse suurendamisel ja uute teadusuuringute võimaluste loomisel. Missioon aitab kaasa ka **muudele ELi algatustele**: selle raames toetatakse **Euroopa vähipatsientide digikeskust**, mis võimaldab patsientidel jagada oma andmeid ja tervishoiusüsteemides paremini orienteeruda, tänu millele saavad teadlased ja kodanikud Euroopa tulevase ühtse terviseandmeruumi kaudu reaalselt kasu. Lisaks on algatatud **dialoog noorte vähktõvest tervenenuatega**, mis annab neile võimaluse jagada oma kogemusi, väljendada oma erivajadusi ja töötada ühiselt välja algatusi nende vajaduste rahuldamiseks.

2.3. Meie ookeanide ja veekogude taastamine 2030. aastaks

Missiooni eesmärk on **ühitada mere- ja magevee ökosüsteemide kaitse ja taastamine kasvava survega vee-elusressurssidele**. Missioon aitab otseselt kaasa sellele, et liidust saaks kestlikule sinisele ringmajandusele ülemineku eestvedaja ja selleks üleminekuks vajaliku uue innovatsioonilaine algataja.

Kaasava, süsteemse ja ümberkujundava algatusena, mille raames koondatakse ELi, riiklikul ja piirkondlikul tasandil tehtavad jõupingutused, aitab missioon **saada üle killustatud juhtimisraamistike probleemist** ning toetab **vajalike ELi seadusandlike ja**

---

5 COM/2021/44 final.

6 https://health.ec.europa.eu/latest-updates/commission-expert-group-public-health-2022-12-08_en

7 <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2022/12/09/council-updates-its-recommendation-to-screen-for-cancer/>

poliitikameetmete vastuvõtmist⁸ mere-, merendus- ja mageveevaldkonnas ning nendega seotud valdkondades.

Missiooni raames on Euroopa suuremates merepiirkondades ja valglates loodud neli **missiooni „majakat“**,⁹ et vajalikke lahendusi **katsetada, tutvustada ja ulatuslikult kasutusele võtta**, tehes need kättesaadavaks enam kui 100-le Euroopa assotsieerunud piirkonnale. Missiooni harta alusel on võetud kohustusi enam kui 480 meetme rakendamiseks, kaasates kokku 3,72 miljardit eurot¹⁰. Hartaga liitudes väljendavad liikmesriigid, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, rahvusvahelised partnerid¹¹ ja paljud sidusrühmad **tugevat poliitilist toetust, rakendavad konkreetseid meetmeid ning mobiliseerivad alt-üles suunaga tegevust ja ressursse**. Missiooni „majakate“ raames luuakse oluliste **osaliste kogukondi**, et ühendada rannikulinnu, saari, kalandus- ja looduskaitsekogukondi, sadamaid ja laevaomanikke. Loodud on **rakendusplatvorm**, et toetada sidusrühmi, kes on pühendunud missiooni elluviimisele.

Üks võimalus sidusrühmadeni jõudmiseks on **maailmamere digiteisiku platvorm**, mis hakkab toimima 2024. aastal. Platvormi kaudu saavad maailmamerealased teadmised kodanikele, ettevõtjatele, teadlastele ja poliitikakujundajatele kergesti kättesaadavaks ning see omakorda võimaldab teha prognoose ja teadlikke otsuseid. Missiooni raames rakendatakse ka osaluspõhist lähenemisviisi ja kodanike kaasamist. Näiteks viiakse ellu kodanikuteaduse ja maailmamerealaste teadmiste meetmeid, kogukonna juhitud ookeanivesiviljeluse algatusi ja meresaaduste vastutustundliku tarbimise kampaaniaid.

Missioon toimib eri ELi, riiklike ja piirkondlike programmide **koostoime ja vastastikuse täiendavuse katalüsaatorina** ning selle elluviimiseks kaasatakse juba vahendeid ka väljaspool teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonda, nimelt EMKVF¹² riiklike kavade raames, investeerimisfondist BlueInvest Fund (mille kaudu tehakse riski finantseerimiseks kättesaadavaks 1,5 miljardit eurot), taaste- ja vastupidavusrahasust ning Interregi ja Copernicuse programmi raames.

2.4. 100 kliimanetraalset ja arukat linna 2030. aastaks

Missiooni kaks eesmärki on saavutada **2030. aastaks 100 kliimanetraalset ja arukat linna** ning tagada, et need linnad toimivad ka eksperimenteerimis- ja innovatsioonikeskustena, mille toel saavad **kõik Euroopa linnad muutuda 2050. aastaks kliimanetraalseks**.

---

8 Näiteks looduse taastamise määruse ettepanek, äärepoolseimate piirkondade strateegia, Arktika strateegia, vetikastrateegia, ELi tegevuskava mereökosüsteemide kaitsmiseks ja taastamiseks kestliku ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks.

9 Need on Atlandi ookeani ja Arktika piirkonna majakas, Läänemere ja Põhjamere piirkonna majakas, Vahemere piirkonna majakas ja Doonau valgla majakas.

10 Ookeanide ja veekogude missiooni harta on lihtne, kaasav ja inspireeriv raamistik, millega kutsutakse üles rakendama konkreetseid meetmeid, et tõhustada koostööd missiooni eesmärkide saavutamiseks. Sellega võivad liituda kõik huvitatud avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud isikud. Missiooni meetmed hõlmavad teadusuuringuid ja innovatsiooni, teadmisi ja andmeid, kodanikuosalust, lahenduste kasutuselevõttu/rakendamise laiendamist ning haridust ja koolitust.

11 Vahemere Liidu ministrite deklaratsioon, juuni 2022.

12 Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond.

Missiooni vastu on algusest peale olnud suur huvi – rohkem kui 377 linna on esitanud taotluse missiooniga ühinemiseks.

Missiooni raames on loodud **edasipüüdlike linnade kogukond**¹³. Osalevatel linnadel on **missiooni platvormi** kaudu juurdepääs veebiportaalile, mis võimaldab neil töötada rühmades, vahetada kogemusi ja pääseda ligi teadmiste hoidlale, et kiirendada kliimanetraalsete lahenduste väljatöötamist. Praegu on portaalil üle 1400 aktiivse kasutaja.

Missioon on **kaasav**, hõlmates kõiki ELi liikmesriike ja kaheksat assotsieerunud riiki. Liikmesriike kaasatakse süstemaatiliselt riikidesse tehtavate külastuste ja projekti CapaCITIES¹⁴ kaudu, mis toetab riiklikke võrgustikke ja ühendab neid omavahel. Kõik linnad on hakanud spetsiaalsete **linnanõustajate** toel koos kohaliku kogukonna ja kodanikega koostama oma **kliimanetraalse linna lepingut**.

Euroopa Investeerimispank toetab missiooni meetmeid, sealhulgas linnade teadlikkuse sihipärase suurendamise ja kliimanetraalse linna lepingute läbivaatamise protsessis osalemise kaudu. Välja on valitud **53 katselinna**,¹⁵ mis saavad toetust (0,5–1,5 miljonit eurot) uuenduslike lahenduste väljatöötamiseks, et vastata kliimapöördega seotud väljakutsetele. Katselinnadega kogemuste vahetamise ja mentorluse kaudu tekib veel 50 linnal peagi võimalus tugineda katseprojektide raames tehtud tööle.

Programmi „Euroopa horisont“ raames seoses linnade missiooniga ja kliimamuutustega kohanemise missiooniga korraldatud ühise projektikonkursi keskmes on linnade taaselustamine. Tänu programmi „Euroopa horisont“ sihtotstarbelisele meetmele saavad missiooniga ühineda ka Ukraina linnad. **Kindlaks on tehtud koostoime ELi programmide ja algatustega**, sealhulgas Euroopa Innovatsiooninõukoguga, Euroopa ühendamise rahastuga, programmi LIFE strateegiliste integreeritud projektidega ja linnadega seotud uuenduslike meetmetega¹⁶.

Paljud liikmesriigid ja piirkonnad viitavad linnade missioonile oma piirkondlikes rakenduskaardes ning näiteks Kreekas ja Hispaanias on riiklikul tasandil kindlaks määratud selle missiooniga seotud rahastamisvood. Programmi „Euroopa horisont“ 2023.–2024. aasta tööprogrammi kohaselt korraldatakse missiooniga seoses ka ühine projektikonkurss, mis hõlmab heitevaba liikuvuse partnerlust (2Zero) ning ühendatud, koostöötava ja automatiseeritud liikuvuse (CCAM) partnerlust ning mille kogueelarve on 50 miljonit eurot. **Linnade üleminekute keskus**¹⁷ toetab linnade missiooni rahvusvahelist teavitustegevust ja sidemeid innovatsioonimissiooni ülemaailmse linnade üleminekute missiooniga.

2.5. Euroopa mullakokkulepe

---

13 100 linna liikmesriikidest ja 12 linna programmiga „Horisont 2020“ assotsieerunud riikidest.

14 <https://cordis.europa.eu/project/id/101056927>

15 <https://netzerocities.eu/wp-content/uploads/2023/03/Pilot-Cities-Announcement-Press-Release-Mar-2023-Final.pdf>

16 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-greening-cities>

17 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/local-action-global-impact-urban-transitions-mission-centre-starts-its-activities-2022-12-13_en

Missiooni eesmärk on luua **2030. aastaks 100 eluslaborit ja juhtalgatust**, et pakkuda lahendusi maa- ja linnapiirkondades mulla kestlikuks majandamiseks ja taastamiseks. Umbes **60 % ELi muldadest loetakse olevat halvas seisundis**¹⁸, s.t nad kaotamas oma võimet toetada toidutootmist ja elurikkust ning vee-, toitainete- ja süsinikuringe reguleerimist. Koos mullastrateegiaga aastani 2030, mullaseiret ja mulla vastupanuvõimet käsitleva direktiivi ettepanekuga ning ELi mullaseirekeskusega moodustab missioon osa mulla kaitse ja taastamise tugevast raamistikust, mida on tunnistanud ka Euroopa Parlament¹⁹.

Paljudes **ELi rohelise kokkuleppega seotud strateegiatel, teatistel ja tegevuskavades osutatakse missioonile kui vahendile vastava strateegia, teatise või tegevuskava poliitikaeesmärkide saavutamiseks**²⁰. Missioon saab toetust sellistest allikatest nagu programm LIFE, Euroopa ringbiomajanduse ühissetevõte,²¹ partnerlus Vahemere piirkonna riikidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas²² ning Euroopa Innovatsiooninõukogu. Mullaalase hariduse edendamiseks toetab missioon **Euroopa oskuste aastat**. Täiendavate rahaliste vahendite võimendamiseks töötab **Euroopa Investeerimispank** seoses programmiga „InvestEU“ välja suuremahuliste mullainvesteeringute kava.

Kokku on liikmesriigid teatanud enam kui 200 täiendavast meetmest, millega toetatakse missiooni eesmärke. **Missioon kajastub 28st liikmesriigist 18 liikmesriigi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakavas**;²³ tänu sellele on loodud seosed mulla majandamise uuenduste, põllumajandustavade ja ÜPP vahendite eraldamise vahel. Selline koostoime võimaldab võtta kasutusele ja jälgendada missiooni raames välja töötatud lahendusi rohkem kui **1 000 täiendavas testimiskohas**. Missiooni raames töötavad piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused välja **territoriaalseid mulla majandamise lepinguid mulla seisundi parandamiseks**. Missiooni mullaplattform²⁴ toimib ühtse kontaktpunktina, mille kaudu saab teavet ja osaleda missiooni tegevuses.

Missioon edendab ühtlustatud mullaseiret ELis ning töötab välja **mulla saastest puhastamise ja mulla taastamise strateegiaid ning uusi ärimudeleid** mullasõbralike ja kliimanetraalsete väärtusahelate jaoks. **Süsinikku siduva majandamise toetamise** kaudu edendab mullamissioon mullas süsiniku sidumise seire, aruandluse ja kontrolli vahendeid, mis on kulude seisukohast konkurentsivõimelised.

Esimesed eluslaborid alustavad missiooni raames tegutsemist 2024. aastal ning nende tegevuse tulemusena luuakse linna- ja maapiirkondades üle 200 katsetamiskoha. Missiooni

---

18 <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/esdacviewer/euso-dashboard/>

19 Euroopa Parlamendi 28. aprilli 2021. aasta resolutsioon mullakaitse kohta (2021/2548(RSP)).

20 Strateegia „Talustaldrikule“; ELi elurikkuse strateegia aastani 2030; ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia; ELi uus metsastrateegia aastani 2030; ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas“; ELi mahepõllumajandusliku tootmise arendamise tegevuskava; ELi maapiirkondade arengu pikaajaline visioon; ELi mullastrateegia 2030. aastaks; teatis „Kestlikud süsinikuringed“; teatis „Toiduga kindlustatuse tagamine ja toidusüsteemide toimekindlaks muutmise“; teatis „Väetiste kättesaadavuse ja taskukohasuse tagamine“; liidu kestliku toidusüsteemi õigusraamistik; teatis Euroopa kodanikualgatuse „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad! Mesilassõbralik põllumajandus hoiab keskkonna tervena“ kohta.

21 <https://www.cbe.europa.eu/>

22 <https://prima-med.org/>

23 https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en

24 <https://mission-soil-platform.ec.europa.eu/>

raames püütakse eri sihtrühmadeni jõuda uudsetel viisidel, näiteks kaasates kultuuri- ja loomesektorit ning propageerides missiooni manifesti²⁵. Missioonist on väljaspool Euroopat saanud **oluline rahvusvahelise koostöö eestvedaja**; selle kinnituseks on üleilmne mullaalane partnerlus,²⁶ põllumajanduse innovatsiooni algatus kliima heaks²⁷ ning rahvusvahelised teadus- ja innovatsioonipartnerid, nagu Jaapan, USA, Kanada ja Aafrika riigid.

2.6. ELi missioonide üldine hindamine

Käesolevas alajaos esitatakse kokkuvõtte missioonide vahendi kui terviku hindamisest, tehes viie missiooni kohta mõned horisontaalsed järeldused õiguslikus aluses nõutud aspektide kohta. Need aspektid on valikuprotsess, juhtimine, eelarve, kesksed eesmärgid ja senised tulemused. ELi missioonid on nende loomisest peale tõendanud selget muutuste kiirendamise potentsiaali. Programmi „Euroopa horisont“ rahastuse toel on ELi missioonide raames kõikjal ELis toetatud poliitikameetmeid ja programme kohalikul tasandil rakendamise ja üldsuse kaasamisega. Hindamine kinnitab, et missioonid on õigeaegsed ja inspireerivad algatused, mis annavad uut hoogu ELi oluliste poliitikaprioriteetide elluviimisele ning aitavad suunata ELi, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi poliitilisi jõupingutusi ühiste eesmärkide saavutamisele.

Valikuprotsess. Hindamisel leiti, et aastapikkune missioonide arendamise protsess pakkus juhtivatele ekspertidele ja paljudele sidusrühmadele väärtuslikke võimalusi osaleda missioonide koosloomises, näiteks missiooninõukogudes ja kodanike paneelaruteludes osalemise kaudu. Samuti kinnitas hindamine missioonivaldkondade ja ELi missioonide endi jätkuvat asjakohasust.

Juhtimine. Iga missioon hõlmab ELi tasandi juhtimismehhanisme. Juhtimine on väga tähtis aspekt iga uue vahendi puhul, eriti aga sellise keeruka vahendi puhul, mille eesmärk on ühendada eri piirkondi, valitsustasandeid, teadusharusid ja rahastamisallikaid. Need mehhanismid hõlmavad spetsiaalseid sektoriüleseid juhtimis- ja koordineerimisorganeid, mis võimaldavad rakendada komisjoni talituste vahel ja valitsustasandite vahel tehtava koostöö uusi vorme. Missioonide juhtimiseks nimetati ametisse missioonijuhid ja asejuhid, keda toetavad missioonide sekretariaadid. Strateegilise nõustamise ja oskusteabe edastamise eesmärgil moodustati kahes laines missiooninõukogud (üks kavandamisetapiks ja teine rakendamisetapiks). Olulisi edusamme on juhtimise valdkonnas tehtud ka riikide tasandil: mitu liikmesriiki on loonud ministriumidevahelised töörühmad ja nn riiklikud peegelrühmad, et riigisisese rakendamise küsimustes komisjoniga paremini koostööd teha. Liikmesriigid kasutavad missioonide toetamiseks ka ELi programme, mida rakendatakse jagatud eelarve täitmise põhimõttel. Hindamisel leiti ka, et missioonide juhtimine võimaldab lahendada organisatsioonilise kapseldumise probleemi ja lähendada erinevaid organisatsioone ühiste tähtjaliste eesmärkide saavutamiseks.

---

25 2023. aasta juuni keskpaigaks oli manifestil üle 1 400 allkirjutanu, sealhulgas 100 avaliku ja erasektori üksust.

26 <https://www.fao.org/global-soil-partnership/en/>

27 <https://www.aimforclimate.org/>

Eelarve. Programmi „Euroopa horisont“ raames on tehtud olulisi investeeringuid, et võimaldada ELi missioonide raames seatud eesmärkide saavutamiseks vajalike teadmiste ja uuenduslike lahenduste arendamist. Seni on Euroopa Komisjon kahes järjestikuses tööprogrammis (2021–2022 ja 2023–2024) kättesaadavaks teinud kokku 1,8 miljardit eurot, mis vastab 10 %-le programmi „Euroopa horisont“ 2. samba eelarvest aastateks 2021–2023. Kõigi missioonide raames on õnnestunud saavutada teatavat huvi ja siduvaid kohustusi programmi „Euroopa horisont“ välistelt rahastamisallikatelt, sealhulgas erasektorilt (peamiselt Euroopa Investeerimispanka kaudu).

Kesksed eesmärgid ja senised tulemused. Suur hulk kodanike kaasamise algatusi, mis korraldati missioonide kavandamise ettevalmistavas etapis, aitas suurendada ühiskondlikku omalust ja soodustas asjaomaste sidusrühmade kogukondade laialdast kaasatust. Hindamise põhjal võib tõdeda, et missioonide raames keskendutakse rangelt ELi poliitikale ja strateegiatele ning tagatakse nendega tihe kooskõla. Seeläbi aitavad missioonid nende rakendamisele kasulikul viisil kaasa. ELi missioonide raames on õnnestunud koondada suuri sidusrühmade kogukondi väljaspool ELi tasandit, sealhulgas luues ja kaasates kogukondi piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Lisaks näitas hindamine, et missioonide elluviimine on missioonide rakenduskavadega üldiselt kooskõlas ja et 2030. aasta eesmärkide poole liikumisel ollakse graafikus.

3. LAHENDAMATA PROBLEEMID JA VAJALIKUD PARENDUSED

Uue vahendina vajavad missioonid poliitilist toetust ning järjepidevust ja prognoositavust, aga ka sisulist hindamist ja parendamist. Hindamise tulemusena tunnistatakse neid puudusi ja komisjon on pühendunud nende kõrvaldamisele, võttes arvesse, et missioonid on vahendina endiselt väga paljutootavad ja kõigi viie missiooni puhul on märke heast toimimisest. Käesolevas jaos esitatud soovitusel on komisjoni talituste, missiooninõukogude esimeeste ja missioonijuhtide vaheliste arutelude tulemus.

Eespool kirjeldatud julgustavatele esimestele saavutustele vaatamata seisavad ELi missioonid silmitsi ka mitme olulise probleemiga. Mitmes valdkonnas oleks võimalik teha parendusi. Need hõlmavad kohati kohmakat juhtimiskorraldust, programmi „Euroopa horisont“ välise rahastamise suhteliselt vähest võimendust, mitteoptimaalset koostoiimet muude ELi vahenditega, erasektori vähest kaasatust, teavitustegevust ning sidusrühmade ja kodanikeni jõudmist. Kõikide missioonide puhul on astunud samme nende probleemide lahendamiseks, kuid vaja on täiendavaid jõupingutusi – ka horisontaalsel tasandil. Nende probleemide lahendamine muutub seda olulisemaks, mida kaugemale missioonide elluviimisel liigutakse ning mida rohkem tõusevad esiplaanile kasutuselevõtmine ja mõju.

3.1. Juhtimise ja poliitilise suunamise parandamine

Et anda tulemusi, vajavad ELi missioonid kindlat suunamist ja tugevat juhtimissüsteemi. Kuigi hindamine näitas, et ELi missioonide jaoks loodud süsteem edendab seoseid nii eri poliitikavaldkondade kui ka eri organisatsioonide vahel, oleks mitut muud juhtimisfunktsiooni siiski võimalik parandada. Paljud sidusrühmad peavad juhtimissüsteemi kohmakaks, keeruliseks ja läbipaistmatuks. Lisaks ei ole juhtimissüsteem veel kujunenud ühtseks ja järjepidevaks seiresüsteemiks ei individuaalsete missioonide puhul ega ka

missioonide kui tervikliku vahendi puhul. Juhtimissüsteem keskendub tugevalt rakendamisele ning praegu puudub mehhanism (puuduvate) edusammude ning vahendi ja poliitika edasiarendamise analüüsimiseks ja arutamiseks. Juhtimissüsteemis puuduvad ka piisavad võimalused kõrgetasemelisteks poliitilisteks aruteludeks saavutatud tulemuste ja vajaduse korral tegevuse ümberorienteerimise üle.

Missioonide tulemuslikkuse tagamiseks on vaja tugevamat ja paremini koordineeritud haldusjuhtimist. Selleks et niisugused ambitsioonikad kogu valitsemissektorit hõlmavad algatused, nagu ELi missioonid, saavutaksid edu, on vajalik pikaajaline ulatusliku ja poliitikavaldkondade vahelise koostöö arendamine ELi, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Näiteks tuleks tugevdada koordineerimismehhanisme ELi tasandi missiooniesindajate ning riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutuste vahel, et tagada missioonide raames kavandatud tegevuse elluviimine ELi kodanikele võimalikult lähedal. Samuti on selge, et tugevdatud poliitiline juhtimine peaks andma selge signaali missiooni eesmärkide saavutamiseks vajalikele ressurssidele (sealhulgas rahastamisele) ja meetmetele juurdepääsu hõlbustamise kohta. Seega tuleks ELi missioonide juhtimist haldustasandil veelgi tugevdada.

Komisjon teeb järgmist:

- *kutsub kõiki asjaomaseid poliitilisi osalejaid, sealhulgas liikmesriike, üles nimetama kõrgetasemelised esindajad, kes ühinevad vastavate ELi missioonide eest vastutavate komisjoni liikmetega missioonide edendamisel kodanike seas, riiklike vahendite mobiliseerimisel jne;*
- *intensiivistab eelkõige liikmesriikidega peetavaid arutelusid selle üle, kuidas parandada ELi missioonide juhtimist, et muuta see tõhusamaks, kaasavamaks ja tulemuslikumaks;*
- *investeerib märkimisväärselt kõigi praeguste ja tulevaste ELi missioonide ühiste tugifunktsioonide („back office“) tugevdamisse ning tegeleb käesolevas teatises välja toodud puudustega;*
- *algatab iga-aastase arutelu ELi missioonide elluviimise üle nõukogu temaatilistes koosseisudes ja iga ELi missiooni seisukohast olulistest Euroopa Parlamendi komisjonides.*

3.2. Rohkemate ja paremate kaasinvesteeringute tagamine, sealhulgas erasektorist Kasutusele tuleb võtta mitmekesisemaid vahendeid, kusjuures programmi „Euroopa horisont“ projektikonkursside ei kasutataks mitte peamiste kasutuselevõtu vahenditena, vaid üksnes stardirahastamise ja käivitamise eesmärgil. Integreeritud lähenemisviis missioonidele eeldab tugevat ühisvastutust kogu komisjonis ja liidus, kaasates kõik asjaomased osalejad ja sidusrühmad, sealhulgas rahastamisvahendite kasutamisel, kuna missioonid peavad hõlmama kogu innovatsiooniahelat laborist kuni ulatusliku kasutuselevõtni. Juhtimismehhanismide interdistsiplinaarsus pakub palju võimalusi koostöö loomiseks ELi missioonide ja programmi „Euroopa horisont“ muude osade vahel, ELi missioonide ja muude ELi vahendite vahel ning ELi missioonide ning riikliku,

piirkondliku ja kohaliku poliitika ja rahastamisprogrammide vahel. Hindamise käigus kogutud tõendid näitavad, et neid võimalusi ei ole veel täielikult ära kasutatud.

ELi rahaliste vahendite kasutamise kavandamine liikmesriikide poolt peab olema ELi missioonidega paremini kooskõlas. See on vältimatult vajalik koostoime loomiseks; näiteks võiks ELi missioonide puhul süstemaatilisemalt tugineda ühtekuuluvuspoliitikale. Rahastamis- ja finantseerimisallikate mitmekesisistamine, et toetada eri liiki tegevust alates teadusuuringutest kuni kasutuselevõtuni, on seega teine oluline ülesanne. Selleks tuleks luua väga tihedad kontaktid komisjoni talituste ning liikmesriikide korraldus- ja rakendusasutuste vahel.

ELi missioonide elluviimist on seni rahastatud peamiselt programmist „Euroopa horisont“ ja muudest avaliku sektori rahastuse allikatest. Kuid 2030. aastaks täieliku mõju saavutamiseks tuleb neid rahalisi vahendeid täiendada erasektori ja heategevusorganisatsioonide märkimisväärsete investeeringutega, et tagada lahenduste ulatuslik kasutuselevõtt ja jälgendamine. Kuigi selles suunas juba tehakse jõupingutusi, tuleks nimetatud osalejate kaasatust ja investeeringuid veelgi suurendada.

Tihedam koostöö Euroopa Investeerimispannaga on ELi missioonide eesmärkide saavutamiseks äärmiselt oluline. ELi missioonide ettevalmistus- ja rakendamistapis on tehtud tihedat koostööd Euroopa Investeerimispannaga, kes on pakkunud nõustamisteenuseid, et toetada missioonide rakenduskavade osaks olevate investeerimiskavade väljatöötamist. Seda koostööd tuleks laiendada, võttes eelkõige arvesse mitme missiooni eesmärkide ja Euroopa Investeerimispanna eesmärkide tugevat seotust.

Tuleb teha rohkem jõupingutusi, et suurendada erasektori huvi ELi missioonide tegevuse vastu. Erasektori jaoks kavandatud uuenduslike vahendite, näiteks innovatsiooni riigihangete kasutamist ei ole täiel määral uuritud. Lisaks on kogemused näidanud, et koostöö Euroopa partnerlustega, eelkõige nendega, milles osaleb aktiivselt tööstus, on tõhus viis, kuidas suurendada tööstuse huvi ELi poliitikaprioriteetide vastu ja nende elluviimisele kaasaaitamise võimaluste vastu. ELi missioonide ja mõningate ühiselt kavandatud Euroopa partnerluste ühised projektikonkursid on juba käivitatud. Missioonile suunatud ja missiooniga seotud projektikonkursside algatamine olemasolevate ja tulevaste Euroopa partnerluste raames avaks rohkem võimalusi tööstuse kaasamiseks. Seda täiendab struktureeritud dialoog nii tööstust kui ka heategevusorganisatsioone esindavate peamiste huvigruppidega.

Komisjon teeb järgmist:

- *intensiivistab tööd ELi missioonide portfelli loomisel ja haldamisel, et pakkuda missioonijuhtidele arukaid seire- ja sekkumisvahendeid;*
- *võtab kasutusele mitmekesisemad vahendid, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlused ning innovatsiooni riigihanked;*
- *intensiivistab arutelusid selle üle, kuidas viia ELi rahaliste vahendite kasutamise kavandamine liikmesriikide poolt vastavusse ELi missioonidega;*
- *kutsub üles esitama soovitusi ja nõuandeid selle kohta, kuidas suurendada erasektori osalemist ELi missioonides ja nende toetamist.*

3.3. Kodanike ja sidusrühmade kaasatuse suurendamine

Konkreetsete ELi missioonide eesmärkide (ja üldiselt ELi eesmärkide) saavutamine sõltub lõppkokkuvõttes üldsuse laialdasest toetusest ja heakskiidust vajalikule rohe- ja digipöördele. Kuigi otseselt missioonidega seotud sidusrühmade kaasamine on olnud üsna tulemuslik, on missioonide potentsiaali realiseerimiseks siiski võimalik veelgi stimuleerida üldsuse laiemat teadlikkust ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite otsest osalemist. On vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et tõsta teadlikkust missioonide eesmärkidest ja mõjust, tugevdada sidusrühmade tagasiside mehhanisme ning suurendada missioonide ja nende konkreetsete meetmete nähtavust kohapeal. Selleks tuleb märkimisväärselt tõhustada asjaomastele sidusrühmadele ja kodanikele suunatud teavitustegevust.

Üldsus ei ole endiselt kuigivõrd teadlik ELi missioonide kui vahendi kasulikkusest ja potentsiaalst. Seda järeldust ei mõjuta asjaolu, et üksikud ELi missioonid, mille raames on aktiivselt tegeletud teavitamisega, teadlikkuse tõstmisega ja mõjutatud sidusrühmade kogukondade kaasamisega, on olnud suhteliselt edukad. Missioonide kui vahendi nähtavus hõlbustab üksikute missioonide edendamist. Üldsuse teadlikkuse suurendamiseks ja kodanike mobiliseerimiseks on hädavajalik ka Euroopa Parlamendi, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee aktiivne ja jätkuv osalemine.

Komisjon tõhustab sihipäraste meetmete kasutamist missioonide ühiseks toetamiseks, sealhulgas teadlikkuse suurendamiseks ja teavitustegevuseks. Samuti tugevdab ta seiresüsteemi ELi missioonide elluviimisel tehtud edusammude kvantitatiivsemaks ja arusaadavamaks hindamiseks. Peale selle koostab komisjon poliitikaalased soovitusel ELi missioonide tuleviku kohta, sealhulgas ELi järgmise pikaajalise eelarvega seotud üleminekustrateegiate kohta. Praegune hindamine, mis viidi läbi ajal, mil missioonide käivitamisest on möödunud väga vähe aega, osutab rakendamise parameetrite pideva läbivaatamise olulisusele. Komisjon kohustub esitama 2025. aastal täiendava hindamisaruande ELi missioonide rakendamise kohta, et teha kokkuvõtte edusammudest, hinnata rahastamise piisavust ning tuua välja missioonide raames välja töötatud uuenduslike lahenduste edaspidisel levitamisel ja jäljendamisel saavutatud tulemused.

Komisjon teeb järgmist:

- *jätkab kommunikatsioonispetsialistide kaasamist seoses strateegiaga, mille eesmärk on kodanikukessem lähenemisviis ELi missioonidele;*
- *võtab sihipäraseid meetmeid kohaliku ja riikliku teavitustegevuse toetamiseks, et suurendada kodanike kaasatust ja tõsta üldsuse teadlikkust ELi missioonidest;*
- *avaldab 2025. aastal uue aruande ELi missioonide elluviimise kohta;*
- *korraldab avaliku arutelu rakendamisaruannete üle, et teha järeldusi, arutada edusamme ja anda teavet ELi missioonide saavutuste kohta.*

4. UUS HOOG

Praegused viis ELi missiooni on saavutanud kohapeal märkimisväärse ulatuse ning nende raames jätkatakse tööd missiooni tugevdamiseks ja allesjäänud probleemide lahendamiseks.

Samas tõi hindamine esile ka võimaluse laiendada missioonide portfelli ning vajaduse kinnitada veel kord poliitilist ja rahalist toetust sellele vahendile.

4.1. Uue ELi missiooni „Uus Euroopa Bauhaus“ käivitamine

Nüüd, mil algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“²⁸ käivitamisest on möödunud üle kahe aasta, on ilmne, et selle raames on tehtud märkimisväärseid edusamme seoses algatuse eesmärgiga ühendada Euroopa roheline kokkulepe meie elukeskkonna ja eluviisiga. Algatusega on ühinenud enam kui 1 000-liikmeline kogukond, kes tegutseb kõikjal Euroopas ja mujalgi ning kujutab endast arhitektuuri, kultuuri, disaini ja kestlikkuse valdkonna asjatundjatest koosnevat nõuanderühma. See inspireerib alt-üles suunaga projekte ja algatusi, mille raames katsetatakse ja tutvustatakse algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ ideid ja meetmeid.

Algatusel „Uus Euroopa Bauhaus“ on mitu ühist omadust ELi missioonidega. Praegune hindamine ja selle käigus kindlaks tehtud probleemid, samuti algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ kogukonnas peetud arutelud ning Euroopa Parlamendi üleskutsed²⁹ osutavad, et on saanud sobiv aeg, et kinnistada algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ edusamme ning suurendada keskendumist ja tuginemist teadusuuringutele ja innovatsioonile ning et algatus pälviks uue sihtotstarbelise ELi missioonina rohkem tähelepanu.

Missiooni „Uus Euroopa Bauhaus“ käivitamisel järgitakse sama protsessi nagu esimese viie missiooni puhul. See hõlmab missiooninõukogu ametisse nimetamist ja missiooni rakenduskava koostamist, mis mõlemad aitavad kindlaks määrata missiooni täpsed sihid ja vahe-eesmärgid, nagu esimese viie missiooni puhul. Seejuures võetakse arvesse algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ seniseid saavutusi ja potentsiaali ning ELi missioonide hindamist.

Uus missioon täiendaks ja edendaks olemasolevate missioonide raames tehtavat tööd. Näiteks kliimamuutustega kohanemise missiooni ning kliimanetraalsete ja arukate linnade missiooni puhul oleks võimalik saavutada täiendavat koostoimet erinevate rahastamisvahendite ja erasektori investeringutega. Samuti võiks uus missioon täiendada neid kahte missiooni tervikliku ja põhjalikuma lähenemisviisi kaudu tehiskeskkonnale. Näiteks saaks teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu uurida, kuidas muuta asumeid CO₂ sidujateks, integreerida neid ringluspõhisesse ökosüsteemi, muuta nad kliimamuutuste suhtes vastupidavamaks ja võimaldada neil regeneratiivse disaini kaudu ressursse loodusele tagasi anda. Algatusel „Uus Euroopa Bauhaus“ on ka tugev sotsiaalse innovatsiooni mõõde, kuna see soodustab juhtimise ja poliitikakujundamise uuenduslike viiside väljatöötamist, et suurendada otsustusvoogude paindlikkust, kiirust ja ringlust võrreldes klassikaliste protsessidega. Missiooni „Uus Euroopa Bauhaus“ ulatus tagaks vastastikuse täiendavuse selliste asjakohaste algatustega nagu partnerlus Built4People. Missiooni „Uus Euroopa Bauhaus“ raames kaasataks inimesi, et saavutada roheline kokkuleppe poliitikale suurem sotsiaalne heakskiit, edendades keskkonnahoidlike lahenduste sotsiaalset omalust ja ergutades käitumise muutusi, mis on vajalikud roheline kokkuleppe eesmärkide

---

28 https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en

29 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0213_ET.html

saavutamiseks. Selleks keskendutaks kestlikkusele, aga ka muudele kriteeriumidele, sealhulgas ligipääsetavusele, taskukohasusele ja saadud kogemuste kvaliteedile.

Algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ raames on juba loodud koostoime teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute, muude rahastamisvahendite³⁰ ja erasektori investeeringute vahel. Kõik 27 liikmesriiki on enam kui 220 ühtekuuluvuspoliitika programmis võtnud kohustuse järgida algatust „Uus Euroopa Bauhaus“. Nüüd on algatusel märkimisväärne potentsiaal uuenduslike lahenduste edasiseks laiendamiseks ja kasutuselevõtuks kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Kaasatud on ka Euroopa Investeerimispank, kes töötab välja algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ investeerimissuuniseid, et aidata idufirmasid ja projektide elluviijaid. 2023. aastal aitavad algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ elluviimisele kaasa kaks Euroopa Innovatsiooninõukogu projektikonkurssi. Alates 2021. aastast kaasab Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut oma kogukonna „Uus Euroopa Bauhaus“ kaudu viit teadmus- ja innovatsioonikogukonda ning nende vastavaid ettevõtlus-, haridus- ja teadusvõrgustikke. ELi missioon on sobiv vahend sellise koostoime tugevdamiseks, mastaabi suurendamiseks ja maksimaalse mõju tagamiseks.

Komisjon teeb järgmist:

- *teeb ettepaneku uue ELi missiooni kohta, mis on pühendatud algatusele „Uus Euroopa Bauhaus“;*
- *alustab ettevalmistusi algatuse ulatuse laiendamiseks, sealhulgas loob missiooninõukogu ja koostab missiooni rakenduskava.*

4.2. Poliitilise ja rahalise toetuse kinnitamine

ELi missioonide eesmärkide saavutamiseks on vajalikud järjepidevad ja koordineeritud jõupingutused enam kui kümne aasta vältel. Kuigi ELi missioonid on alles rakendamise varases etapis, on nad ELi institutsioonidelt, liikmesriikidelt, piirkondlikelt ja kohalikel omavalitsustelt ning paljudelt sidusrühmadelt saanud märkimisväärset tähelepanu ja toetust. Seda hoogu tuleb veelgi suurendada, et ELi missioonid saavutaksid oma eesmärgid pikas perspektiivis.

Selleks et ELi missioonide potentsiaal täielikult realiseeruks, on vajalik kindel teadmine jätkuva rahalise toetuse kohta programmist „Euroopa horisont“ ELi praeguse pikaajalise eelarve raames. Seetõttu leiab komisjon, et programmi „Euroopa horisont“ toetus ELi missioonidele peaks pärast 2023. aastat moodustama 11 % 2. samba vahenditest³¹. See rahastus tagab järjepidevuse ja aitab hoida olemasolevate missioonide elluviimise

30 Programm „Euroopa horisont“, Euroopa Regionaalarengu Fond, õiglase ülemineku fond, programm LIFE, programm „Digitaalne Euroopa“, ühtse turu programm, COSME, programm „Erasmus+“, programm „Loov Euroopa“, Euroopa solidaarsuskorpus.

31 Toetuse jagunemine 2. samba eri teemavaldkondade vahel on valdkonniti diferentseeritud, kajastades missioonide eesmärgi ja nende seost konkreetse teemavaldkonnaga. See ei kahjusta toetust strateegiliste tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise ja tootmise käivitamisele ja laiendamisele liidus, nagu nähakse ette ELi tööstuspoliitikas ja komisjoni ettepanekus mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise kohta.

tempot. Samal ajal motiveerib see võimendama rahastamisallikaid väljaspool programmi „Euroopa horisont“, võttes ühtlasi arvesse ka uue missiooni käivitamist.

Komisjon teeb järgmist:

- *kinnitab veel kord oma poliitilist pühendumust ja toetust ELi missioonidele;*
- *säilitab ELi missioonid programmi „Euroopa horisont“ ja muude liidu vahendite rakendamise juhtalgatustena;*
- *teeb ettepaneku eraldada programmi „Euroopa horisont“ eelarvest ELi missioonidele kuni 2027. aastani 11 % 2. samba vahenditest.*

5. JÄRELDUS

Kahe aasta vältel viie ELi missiooni elluviimisel saadud kogemused kinnitavad, et missioonipõhine lähenemisviis kui programmi „Euroopa horisont“ üks rakendamise vahendeid ergutab sidusrühmade ulatuslike ja entusiastlike kogukondade osalemist. Kuna ELi missioonid edendavad eksperimenteerimist, koordineerimist ja kasutuselevõtu laiendamist, võib see vahend etendada kesksel rollil vajalike ühiskondlike muutuste tagamisel mitmes valdkonnas.

Tuginedes ELi missioonide hindamisele ja analüüsile, mida kirjeldatakse üksikasjalikumalt komisjoni talituste töödokumendis, tehakse käesolevas teatises järeldus, et praeguse viie missiooni elluviimist tuleks jätkata ning et suurendada tuleks nii poliitilist kui ka rahalist toetust. Uus missioon „Uus Euroopa Bauhaus“ täiendab ja tugevdab seniseid missioone, avades uusi võimalusi pakkuda Euroopale teadusuuringutest ja innovatsioonist saadavat käegakatsutavat kasu.

Kogemused on siiski näidanud ka seda, et missioonide vahendi potentsiaali täielikuks realiseerimiseks tuleb lahendada mõned allesjäänud probleemid, eelkõige seoses üldsuse teadlikkusega, juhtimisega ja suutlikkusega võimendada muid rahastamisallikaid, sealhulgas erasektori vahenditest rahastamist. Käesolevas teatises sõnastatud meetmete eesmärk on lahendada ELi missioonide senised probleemid koostöös kõigi ELi institutsioonidega, liikmesriikidega ja sidusrühmadega kogu EList, et sellest ümberkujundava mõjuga vahendist saaks tõeline edulugu.